

Psoriasisde Dil Bulgularının Değerlendirilmesi

EVALUATION OF TONGUE FINDINGS IN PSORIASIS

Dr. Zübeyde TEKİN KURKU,^a Dr. Emine TAMER,^a Dr. Başak YALÇIN,^a
Dr. Muhterem POLAT,^a Dr. Güneş GÜR,^a Dr. Nuran ALLI^a

^aDermatoloji Kliniği, Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ANKARA

Özet

Amaç: Psoriasisin uzun yıllar oral mukozayı etkilemeyen bir hastalık olduğu düşünülse de son yıllarda yapılan çalışmalarda nonspesifik dil lezyonlarının önemli ölçüde sık görüldüğü belirtilmektedir. Çalışmamızda, psoriazisli hastalarda dil bulgularının sıklığını, psoriazis tiplerine göre dağılımını ve hastalık şiddeti ile dil bulguları arasındaki ilişkiyi göstermeyi amaçladık.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmamıza polikliniğimize Mayıs 2005-Şubat 2006 tarihleri arasında başvuran 160 (76 erkek, 84 kadın) psoriazisli hasta ve kontrol grubu olarak da sağlıklı 81 (41 erkek, 40 kadın) kişi alındı. Her 2 grubun dermatolojik ve dil muayeneleri yapılarak kaydedildi.

Bulgular: Psoriasis hastalarında kontrol grubuna kıyasla, genel dil bulguları, fissüre dil ve benign migratuar glossitin daha yüksek oranda görüldüğü tespit edildi. Püstüler psoriazisli hastaların büyük kısmında dil bulgusu pozitif. Plak tipi psoriazisi olan hastalarda PASI ile dil bulguları arasında ilişki tespit edilmedi.

Sonuç: Yapılan çalışmalar psoriasisde nonspesifik dil lezyonlarının daha sık görüldüğünü göstermiştir. Biz de çalışmamızda tüm psoriasis hastalarında kontrol grubuna kıyasla dil bulgularını, fissüre dil ve benign migratuar glossiti daha yüksek oranda tespit ettik. Püstüler psoriazisli hastaların çoğunda dil bulgusu saptadık. Ancak plak tipi psoriaziste hastalık şiddeti ile dil bulguları arasında ilişki bulunmadı.

Anahtar Kelimeler: Psoriazis; dil

Türkiye Klinikleri J Dermatol 2007, 17:82-86

Abstract

Objective: Although it had been thought for many years that psoriasis is a disease which do not affect the oral mucosa, recent studies show that nonspecific tongue lesions are especially common. In our study, we aimed to show the frequency of tongue findings in psoriatic patients, and distribution according to the type of psoriasis, and relation between the severity of the disease and tongue lesions.

Material and Methods: In this study, 160 psoriatic patients and 81 healthy controls were included. Dermatologic and tongue examination of both groups were registered.

Results: Comparing with the control group, it was shown that general tongue findings, fissured tongue and benign migratory glossitis are more common in psoriatic patients. In the majority of the pustular psoriatic patients, there were tongue findings. No correlation was observed between PASI and tongue findings in plaque psoriasis.

Conclusion: Studies show that nonspecific tongue lesions are more common in psoriasis. We also found in our study that tongue findings, fissured tongue and benign migratory glossitis are more common in psoriatic patients compared with control group. In pustular psoriatic patients tongue findings were common too. No relation was observed between the severity of the disease and tongue findings in plaque psoriasis.

Key Words: Psoriasis; tongue

Psoriasis; etiyojisi kesin olarak bilinmeyen, kronik, tekrarlayıcı, deri, saçlı deri ve tırnakları tutan, inflamatuvar ve proliferatif bir deri hastalığıdır.¹⁻³ Uzun yıllar psoriasisin oral kaviteyi etkilemeyen bir hastalık olduğu düşünül-

müştür. İlk defa 1903 yılında Oppenheim ve Thimm, psoriasisin oral lezyonlarını tanımlamışlardır. 1986 yılında Trigonides ve ark., 1903 ile 1983 yılları arasında yayınlanan 32 oral psoriasis olgusunu özetlemişlerdir.⁴ Avrupa literatüründe yer alan 57 oral psoriasis olgusunun 8'inde tek başına oral tutulum varken, püstüler psoriazisli olgularda deri lezyonlarının yanı sıra genellikle oral mukozit varlığından söz edilmiştir.⁵

Son yıllarda da oral psoriasis ile psoriasisin dil bulgularına ait azımsanmayacak sayıda yayın bulunmaktadır.^{4,6-11} Biz de çalışmamızla psoriazisli

Geliş Tarihi/Received: 20.06.2006 **Kabul Tarihi/Accepted:** 16.11.2006

Yazışma Adresi/Correspondence: Dr. Emine TAMER
Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Dermatoloji Kliniği, ANKARA
eminettamer@yahoo.com.tr

Copyright © 2007 by Türkiye Klinikleri

hastalarda dil bulgularının sıklığını, psoriasis tiplerine göre dağılımını ve hastalık şiddeti ile dil bulguları arasındaki ilişkiyi göstermeyi amaçladık ve bulgularımızı literatür eşliğinde tartıştık.

Gereç ve Yöntemler

Bu çalışmaya polikliniğimize Mayıs 2005-Şubat 2006 tarihleri arasında başvuran 160 (76 erkek, 84 kadın) psoriasisli hasta ve kontrol grubu olarak da sağlıklı 81 (41 erkek, 40 kadın) kişi alındı.

Psoriasisli hastaların tanısı; anamnez, klinik bulgular ve gerektiğinde deri biyopsisi ile konuldu. Yapılan dermatolojik muayene ile psoriasis şiddetine, yaygınlığına, klinik tipine bakıldı ve yanısıra dil muayenesi yapıldı. Hasta grubunda hastalığın süresi, başlangıç yaşı kaydedildi. Plak tip psoriasisde hastalığın şiddeti ve yaygınlığı PASI (Psoriasis Area and Severity Index-Psoriasis Alan ve Şiddet İndeksi) skorlamasına göre saptandı. Çalışmanın istatistiksel karşılaştırmaları için Student t testi, Ki-kare testi, Kruskal-Wallis testi ve Fishers Exact testi uygulandı. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edildi.

Bulgular

Hasta grubunda ortalama yaş 38.5 ± 15.8 yıl, kontrol grubunda ise 38.6 ± 16.4 yıl olarak bulundu. Hasta grubunda 76 (%47.5) erkek, 84 (%52.5) kadın, kontrol grubunda ise 39 (%48.1) erkek, 42 (%51.9) kadın vardı.

Hasta grubunun psoriasis tiplerine göre dağılımı; 120 plak, 20 guttat, 14 palmoplantar, 7 jeneralize püstüler, 5 sadece skalp, 2 eritrodermik, 2 invers, 2 lokalize püstüler psoriasis şeklindeydi.

Hasta grubunun %43.8 (n= 70)'inde, kontrol grubunun ise %23.5 (n= 19)'inde dil bulgusu saptandı. Hasta grubu ile kontrol grubu arasında dil bulguları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edildi ($p < 0.05$).

Fissüre dil (FD), hasta grubunda 48 (%30), kontrol grubunda 14 (%17.3); benign migratuar glossiti (BMG) hasta grubunda 9 (%5.6), kontrol grubunda 1 (%1.2); FD ve BMG birlikteliği hasta grubunda 5 (%3.1) vakada saptandı, kontrol grubunda rastlanılmadı. Diğer dil bulguları (kıllı, paslı) hasta grubunda 8 (%5) kontrol grubunda 4 (%4.9) vakada görüldü (Tablo 1). Tüm FD ve BMG içerenler hasta grubunda %38.8 iken, kontrol grubunda %18.5 olarak bulundu. Hasta grubunda FD ve BMG sıklığı kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek tespit edildi ($p < 0.05$).

Hastaların 151'i (%94.4) eritemli skuamli, 9'u (%5.6) püstüler lezyonlara sahipti. Eritemli skuamli lezyonları olanların 45'inde (%29.8) FD, 6'sında (%4) BMG, 4'ünde (%2.6) FD ve BMG birlikteliği, 8'inde (%5.3) diğer (kıllı, paslı) dil bulguları görüldü. Püstüler lezyonları olanların 3'ünde (%33.3) FD, 3'ünde (%33.3) BMG, 1'inde (%11.1) diğer (paslı, kıllı) dil bulguları saptandı (Tablo 2). FD ve BMG bulguları eritemli skuamli tip psoriasisli hastalarda %38.5 (n=5 5), püstüler tip hastalarda ise %77.8 (n= 7) oranında bulunmuştur.

Plak tipte PASI ortalaması 9.63 (0.2-68.8) bulundu. Plak tipte dil bulguları normal olanların PASI ortalaması 8.78, FD görülenlerin 7.85, BMG görülenlerin 14.66, FD ve BMG içerenlerin 21.42 ve diğer dil bulguları olanların (kıllı, paslı) 18.53

Tablo 1. Her iki grupta görülen dil bulguları dağılımı.

		Dil bulguları					Toplam
		Normal	FD	BMG	FD + BMG	Diğer	
Hasta grubu	n	90	48	9	5	8	160
	%	56.3	30.0	5.6	3.1	5.0	100.0
Kontrol grubu	n	62	14	1	0	4	81
	%	76.5	17.3	1.2	,0	4.9	100.0
Toplam	n	152	62	10	5	12	241
	%	63.1	25.7	4.1	2.1	5.0	100.0

FD, fissüre dil; BMG, benign migratuar glossit.

Tablo 2. Püstüler ve eritemli-skuamli psoriasis tiplerinde dil bulguları dağılımı.

		Dil bulguları					Toplam
		Normal	FD	BMG	FD + BMG	Diğer	
Püstüler tip	n	2	3	3	1	8	9
	%	22.2	33.3	33.3	11.1	5.0	100.0
Eritemli skuamli tip	n	88	45	6	4	8	151
	%	58.2	29.8	4.0	2.6	5.3	100.0
Toplam	n	90	48	9	5	8	160
	%	56.3	30.0	5.6	3.1	5.0	100.0

FD, fissüre dil; BMG, benign migratuar glossit.

bulunmuştur. Hasta grubunda plak tip psoriasisde PASI ile dil bulguları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($p > 0.05$).

Tartışma

Son yıllarda oral psoriasis ve psoriasisin dil bulgularını araştıran yazarlardan Van der Wall ve Pindborg psoriasisin oral lezyonlarını dörde ayırmışlardır.⁵

1. İyi tanımlanmış, gri, sarımsı-beyaz, yuvarlak veya oval, küçük lezyonlar
2. Oral mukoza ve dilde, deri lezyonlarına paralel seyreden, dantelimsi, sirsine, beyaz kabarıklık lezyonlar
3. Oral mukoza ve dilde, psoriasisin püstüler ve eritrodermik formunda görülen, ateşli, kırmızı eritem
4. Psoriasisde, psoriasis olmayanlara göre daha sık görülen (BMG).

Archard ise psoriasisin oral mukoza lezyonlarını; papüler, plak benzeri ve çizgili lezyonlar olarak tanımlamıştır.⁵

Daneshpazhooh ve ark.'ları da psoriasisin oral bulgularını ikiye ayırmışlardır. Bunların ilki daha az görülen ve biyopsi ile kanıtlanmış gerçek psoriatic lezyonlardır. Bu lezyonlar deri lezyonları ile paralellik gösterir. Az görülmelerinin nedeninin psoriasisde mukozal biyopsinin nadir yapılması mı, yoksa klinik olarak saptanamaması mı olduğu bilinmemektedir. Daha sık görülen ikinci grup ise nonspesifik dil bulguları diyebileceğimiz FD ve BMG gibi psoriasiform lezyonları içermektedir.⁹

Çalışmamızda psoriasisli hastaların %43.8'inde (n= 70), kontrol grubunun ise %23.5'inde (n= 19) dil bulgusu saptadık ve hasta grubunda kontrol grubuna göre anlamlı şekilde daha yüksek bulduk. Daneshpazhooh ve ark.'nın 200 psoriasisli hasta üzerinde yaptıkları çalışmada; hasta grubunun %43.5'inde (n= 87), kontrol grubunun %19.5'inde (n= 39) dil bulgusu saptanmıştır.⁹ Bu değerler, bizim çalışmamızla benzer niteliktedir. Pogrel ve ark.'nın 100 psoriasisli hasta ile yaptıkları çalışmada da psoriasisde oral lezyon insidansı önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.⁶ Ülkemizden bildirilen ve psoriasisin oral mukoza bulgularını araştıran Erdi ve ark.'nın çalışmalarında 88 psoriasisli hastanın %28.4'ünde (n= 25) oral mukoza bulgularına rastlanmıştır. 2 olguda klinik ve dermatopatolojik özellikleriyle oral psoriasis saptanmıştır.¹¹

FD, klinikte ön-arka yerleşimli fissür ve sıklıkla laterale uzanarak dallanan fissürler ile karakterizedir. Çoğu yazarlarca kalıtsal bir özellik olduğu düşünülmektedir. Down sendromu ve Melkerson-Rosenthal sendromu ile ilişkisi bilinmemektedir.⁹ Sıklığı yaş ile artmaktadır ve toplumdaki sıklığı belirgin olarak farklı yazarlarca farklı bulunmuştur; Axell %6.5 ve Morris %20.3 olarak bildirmişlerdir.¹⁰

Çalışmamızın sonuçlarına göre FD, psoriatic grupta en sık rastladığımız dil bulgusudur (%30.0). Psoriatic hastalarda kontrol grubuna (%17.3) göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek tespit edilmiştir. Daneshpazhooh ve ark.'nın yaptığı çalışmada bizim sonuçlarımızda olduğu gibi, psoriasisde en sık görülen dil lezyonu FD olarak

bildirilmiş ve %33 olarak saptanmıştır, kontrol grubuna (%9.5) göre de önemli bir fark tespit edilmiştir.⁹ Buna karşın Morris ve ark.nın 203 psoriazisli hastanın oral lezyonlarını inceledikleri kontrollü çalışmalarında, hastaların %16.7'sinde, kontrol grubunun %20.3'ünde FD saptanmış ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.¹⁰ Pogrel ve ark.nın çalışmalarında 100 psoriazisli hastanın 7'sinde FD saptanmıştır.⁴ Erdi ve ark.nın çalışmalarında da FD en sık rastlanan bulgudur (%23.88).¹¹ Bu konuyla ilgili diğer bazı çalışmalarda da psoriazisli hastaların %6-16.7'sinde FD bildirilmiştir.⁹

BMG, klinik olarak bir veya daha fazla sayıda, beyaz ya da sarı renkte, serpinöz, eritemli yamalar ile karakterizedir. Lezyonlar bir yandan iyileşirken bir yandan da genişleyerek yayılır. Sebebi bilinmemektedir. Fakat atopik hastalıklar, diabetes mellitus, reaktif bronşit, anemi, stres, hormonal bozukluklar, Down sendromu ve lityum tedavisi ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. BMG ilk olarak Reiter sendromu ve psoriazisli hastalarda tanımlanmıştır. Psoriazis ve BMG ile HLA-Cw-6 arasındaki ilişki bu birlikteliğin daha ileri bir kanıtıdır.⁹ Literatüre göre toplumda BMG'nin sıklığı %1-5'dir. Psoriaziste ise bu sıklık %1-10.3 arasında değişen oranlarda bulunmuştur.⁹

Stomatitis areata migrans (SAM), diğer isimleriyle; geografik stomatit, ektopik geografik dil, eritema sirsinata migrans, migratuar stomatit ise ilk kez 1955 yılında Cooke tarafından tanımlanmıştır. Dil dışındaki oral mukozanın idiyopatik inflamatuvar bir hastalığıdır. Lezyonlar BMG'ye benzer görünümündedir, fakat dil dorsumunda değil, oral mukoza yüzeyinde ortaya çıkarlar. Literatürde psoriazis hastalarında SAM sıklığı %0-19 arasında değişen oranlarda bildirilmiştir. Bu lezyonlar genel toplumda da çok nadir olarak görülmektedir.⁹

Bizim çalışmamızda BMG, hasta grubunda (%5.6) kontrol grubuna göre (%1.2) önemli ölçüde daha yüksek bulundu. Ancak her 2 grupta da SAM'a rastlanmadı. Daneshpazhooh ve ark.'nın çalışmasında, bizim çalışmamızda olduğu gibi, BMG, hasta grubunda (%14), kontrol grubuna (%6) göre daha yüksek tespit edilmiştir. Yine onlar da hastalarında SAM'a rastlamamışlardır.⁹ Aynı

şekilde Morris ve ark. da BMG'yi, psoriazisli hastalarda (%10.3), kontrol grubuna göre (%2.5) daha yüksek bulmuşlardır.¹⁰ Ancak bu çalışmada bizim çalışmamızdan farklı olarak psoriazisli hastalarda %5.4 oranında, kontrol grubunda ise %1 oranında SAM tespit edilmiştir.¹⁰ Erdi ve ark. da 88 hastanın 5 (%5.68)'inde BMG'ye ve 5 olgunun 3'ünde BMG-FD birlikteliğine rastlamışlardır. Olguların hiçbirinde SAM'a rastlamamışlardır.¹¹ Pogrel ve ark.nın çalışmalarında, 100 psoriazisli hastanın 5'inde BMG, 19'unda SAM bulunmuştur ve BMG ve SAM'ın psoriazisin oral belirtileri olduğu bildirilmiştir.⁶

FD ile BMG birlikteliği açısından değerlendirildiğinde; bizim çalışmamızda bu birlikteliğe, hasta grubunda 5 olguda (%3.1) rastlanırken, kontrol grubunda hiç rastlanmamıştır. FD ile BMG birlikteliği Daneshpazhooh ve ark.nın çalışmasında ise, hasta grubunda %6, kontrol grubunda %1 olarak bulunmuştur.⁹ Erdi ve ark.nın çalışmalarında FD-BMG birlikteliği %3.4 oranında saptanmıştır.¹¹

Psoriazisin oral mukoza lezyonlarını ve dil bulgularını bir arada ele alan çalışmalardan biri 1976 yılında Buchner ve Begleiter tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada 100 psoriazis hastasında oral mukoza incelenmiş; oral mukozada psoriazis lezyonuna ve SAM'a rastlanmamış, ancak hastaların %6'sında FD, %5'inde BMG tespit edilmiştir.¹⁰ Bu çalışmayı bizim çalışmamızla karşılaştırdığımızda; biz FD'yi daha yüksek oranda (%30) bulurken, BMG'yi ise benzer bir yüzdede (%5.6) saptadık.

Çalışmamızda tespit ettiğimiz dil bulgularının PASI ile ilişkisini değerlendirecek olursak; plak tipi lezyonlara sahip hastaların PASI'leri ile dil bulguları arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. Bununla birlikte FD ve BMG birlikteliği görülen hastalar en yüksek PASI ortalamasına sahipti. Morris ve ark.nın çalışmalarında, bizim çalışmamızda olduğu gibi hastalık şiddeti ile dil bulguları arasında ilişki bulunmamıştır.¹⁰ Bizim sonuçlarımızın aksine, Daneshpazhooh ve ark.nın çalışmalarında, BMG sıklığının plak tipi psoriazis şiddeti ile arttığı tespit edilmiştir.⁹

Yapılan çalışmalar psoriaziste nonspesifik dil lezyonlarının daha sık görüldüğünü göstermiştir.

Biz de çalışmamızda tüm psoriasis hastalarında kontrol grubuna kıyasla dil bulgularını, FD ve BMG'yi daha yüksek oranda tespit ettik. Püstüller lezyonları olan hastalar eritemli skuamli lezyonları olanlardan sayıca oldukça az olduğundan iki gruba istatistiksel olarak karşılaştıramadık. Bununla birlikte püstüller psoriasisli hastaların büyük kısmında dil bulgusu tespit ettik. Plak tipi psoriasteste hastalık şiddeti ile dil bulguları arasında ilişki saptayamadık. Bu konuyla ilgili daha başka çalışmalarla, bir yandan psoriasis hastalarında nonspesifik dil lezyonlarının klinik öneminin gösterilmeye çalışılması gerektiği, diğer yandan da plak tipi psoriastis ile dil bulguları arasında var olabilecek olası ilişkinin daha iyi irdelenebileceği kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Seborrheic dermatitis, psoriasis, recalcitrant palmoplantar eruptions, pustular dermatitis and erythroderma. In Odom RB, James WD, Berger TG, eds. *Andrew's Diseases of The Skin*. 9th ed. Philadelphia: WB Saunders Company; 2000. p. 218-35.
2. Erythema- papulo- squamous diseases. In: Braun-Falco O, Plewig G, Wolff HH, Burgdorf WHC, eds. *Dermatology*. 2nd ed. Springer-Verlag Berlin: Heidelberg; 2000. p.285-608.
3. Aydemir EH. Psoriasis ve benzeri dermatozlar. Ed. Tüzün Y, Kotoğyan A, Aydemir EH, Baransü O. *Dermatoloji*. 2. baskı. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi, 1994; 315-28.
4. Trigonides G, Markopoulos AK, Konstantinidis AB. Dermal psoriasis involving the oral cavity. *J Oral Med* 1986;41:98-101.
5. Younai FS, Phelan JA. Oral mucositis with features of psoriasis: report of a case and review of the literature. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 1997;84: 61-7.
6. Pogrel MA, Cram D. Intraoral findings in patients with psoriasis with a special reference to ectopic geographic tongue (erythema circinata). *Oral Surg Oral Med Oral Pathol* 1988; 66: 184-9.
7. Cambiaghi S, Colonna C, Cavalli R. Geographic tongue in two children with nonpustular psoriasis. *Pediatr Dermatol* 2005; 22: 83-5.
8. Ulmansky M, Michelle R, Azaz B. Oral psoriasis: report of six new cases. *J Oral Pathol Med* 1995;24:42-5.
9. Daneshpazhooh M, Moslehi H, Akhyani M, Etesami M. Tongue lesions in psoriasis: a controlled study. *BMC Dermatol* 2004;4:16.
10. Morris LF, Phillips CM, Binnie WH, Sander HM, Silverman AK, Menter MA. Oral lesions in patients with psoriasis: a controlled study. *Cutis* 1992; 49: 339-44.
11. Erdi H, Kundakçı N, Anadolu R, Taşpınar A. Psoriastisde oral mukoza bulguları. *Tıp ve Sağlık Dergisi* 1996;1:107-13.